

KÂZIM KARABEKİR’İN MÜZİĞE OLAN İLGİSİ VE MÜZİK ANLAYIŞI

Kâzım Karabekir Interest in Music and His Comprehension of Music

DOI NO: 10.36442/AMADER.2022.52

Oğuzhan AKKUZU¹

Makale Geliş Tarihi: 27.10.2021

Makale Kabul Tarihi: 09.12.2021

Özet

Kâzım Karabekir Paşa, asker kimliğinin yanında çocuk şarkıları besteleyen, piyesler yazan değerli bir şahsiyettir. Bestelemenin yanında güfteye de el atan paşa, bu amaçla eserlerinin içinde Türklük bilincini ve millî şuuru işlemiştir. Söz ve müzikle harmanlanan bu eserlerle vatan ve millet sevgisi, Türk milletinin büyüklüğü ve beraberliğin önemini kavratmaya çalışmıştır. Paşanın müziğe olan ilgisi göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Literatür taramasıyla yapılan bu çalışmada, Kâzım Karabekir Paşa'nın müziğe olan ilgisi ve müzik anlayışı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Kâzım Karabekir Paşa, Müzik, Müzik Anlayışı, Türk Yılmaz Marşı.*

Abstract

Kâzım Karabekir is a valuable person who composed children's songs and wrote play besides his soldier identity. Pasha, who had a hand in lyrics as well as composing, embodied the consciousness of Turkishness and national consciousness in his works for this purpose. With these works blended with lyrics and music, he tried to make people comprehend the love of homeland and nation, and also the greatness of Turkish Nation and the importance of unity and solidarity. Pasha's interest in music is too important to ignore. In this study, which is conducted with a literature review, Kâzım Karabekir Pasha's interest in music and comprehension of music are emphasized.

Keywords: *Kâzım Karabekir Paşa, Music, Comprehension of Music, Türkyılmaz Anthem.*

GİRİŞ

Vatanın düşman işgalinden kurtarılması sürecinde askeri harekât taktiği ve üstün komutanlık becerisiyle özellikle Doğu Cephesi'nde başarılarıyla adını sıkça duyduğumuz Kâzım Karabekir Paşa, “Millî Mücadele'nin kazanılmasında en büyük rolü oynayan tarihsel kişiliklerden biridir” (Özdemir, 2019: 138). Kâzım Karabekir, memleketin düşman işgaline karşı *Türk hiç yılar mı?* düşüncesiyle yola

¹ Öğr. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Piyano Anasanat Dalı, oguzhanakkuzu25@gmail.com

çıkmuş, *Ya İstiklâl Ya Ölüm!* diyerek sonuna kadar bu davanın yılmaz erlerinden biri olmuş ve Millî Mücadele'nin ilk zaferini üstün gayret ve çabalarla kazanmıştır.

Savaş sonrasında da siyasi kişilik olarak karşımıza çıkan Kâzım Karabekir, vatanın içinde bulunduğu durumu göz önüne alarak, ülkenin gelişmesi ve ilerlemesine katkı sağlamak adına özellikle eğitim ve kalkınma konusunda birçok değerlendirmelerde bulunmuş ve öneriler sunmuştur.

Kâzım Karabekir Doğu Cephesi'nde görev yaptığı yıllarda komutanlığının yanı sıra, savaşta yetim kalan çocuklarla ilgilenilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi üzerine birçok konuyla bir eğitimci gibi ilgilenmiş ve sorunlara çözümler üretmiştir. Keser (2020), Paşanın bir taraftan vatan için mücadele içinde olduğunu diğer taraftan da yetim çocuklar için himaye merkezleri, okul ve kurslar açtığını ifade etmiştir (s. 15). Karabekir Paşa, Millî Mücadele'de görev almış komutanlar arasında en dikkat çekici kişiliğe sahiptir. Ortaylı (2018), Kâzım Karabekir'in, "çocuk şarkıları besteleyen, piyesler yazan değerli bir şahsiyet" olduğunu belirtmiştir (s. 190). Paşanın müziğe olan ilgisi göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Kinross (2020), Paşanın sanat ve elişlerine ilgisinin olduğunu, bununla birlikte çocuklara müzik eğitimi de verdiğini ifade etmiştir (s. 213).

Ömür boyu sürdürdüğü Millî Mücadele'ye rağmen, müziği her zaman hayatının bir köşesine yerleştiren Kâzım Karabekir, müzik hakkında şunları söylemiştir; "Müzik dinlemek, şiir dinlemek en büyük zevkimdi. (...) Müzik ve edebiyat hayatımın neşesini kuvvetlendirdi" (Karabekir, 1995, s. 303). Kâzım Karabekir (1995), müziğe olan ilgisini şu şekilde de ifade etmiştir:

"Benim de ilk gençliğimden beri musiki merakım olduğundan bütün harp müddetince karargâhtaki bandoyu en yüksek mertebede bulundururdum. Öğle yemeklerini daima musiki ile yemek âdetimdi. Soframız bir Avrupalı sofrası gibi muntazam ve henüz başların açılması kabul olunmadığı devirlerde de soframda başı açık ve pek temiz oturmak adetti. Erzurum'a gelir gelmez piyano, keman, flütten ibaret bir oda musikisi de hazırlatmıştım"(s. 42).

Paşa, öğretmek istediği konuları müzikle birleştirmiş, böylece akılda kalıcı ve işlevsel olmasını sağlamıştır. Çocukların yetiştirilmesinde müziğe gereken önemi vererek birçok esere imza atmıştır.

"Bir iki sene evvel sokaklarda çırıl çıplak gezen bu çocuklar bugün

mükemmel bir orkestra vücuda getirmişler ve musikiye vukuf peyda etmişlerdir. Terbiyenin esaslarından biri olan musikiye bu suretle icabeden ehemmiyet verilmiş olmaktadır. Ve bilhassa küçük yaştaki yavruların öğrendikleri şeylerin eskserisi bestelenmiş bir haldedir. Mesela çocuklar bir gemi nasıl hareket eder, gemide ne gibi işler vardır mes'elelerini şarkılı bir oyun halinde görmektedir” (Karabekir, 1995, s. 199).

Bestelemenin yanında güfteye de el atan paşa, bu amaçla eserlerinin içinde Türklük bilincini ve millî şuuru işlemiştir. Söz ve müzikle harmanlanan bu eserlerle Yakar'a (2007) göre, vatan ve millet sevgisi, Türk milletinin büyüklüğü ve beraberliğin önemi kavratılmaya çalışılmıştır. Kâzım Karabekir, bu bilincin halk üzerinde de etki etmesi amacıyla birçok girişimde bulunmuştur. Ahalinin çoğunlukla birlikte zaman geçirdiği yerlerde (köy odaları, kıraathaneler) görsel olarak destekleyici, güven verici sözlerle tabelalar hazırlayıp astırmıştır. Tabelalarda “*Cihan Yıkılsa Türk Yılmaz*” gibi motive edici ifadeler görülmektedir. Köstüklü'ye (2001) göre, Paşa bu sayede toplumda oluşan kendine güvensizlik duygusunun giderilmesini amaçlamıştır.

Kâzım Karabekir'in müzik yoluyla çocuklara ulaşması, yaptığı eserleri “*İbret*” adını verdiği alanlarda sergilemesi, bu çalışmaların halka da ulaşmasını sağlamıştır. Bu amaçla anlatmak istediğini müzikle anlatmış, vermek istediği mesajı çok daha kolay ve kalıcı bir şekilde vermiştir.

Bu çalışmada, Kâzım Karabekir Paşa'nın müziğe olan ilgisi ve müzik anlayışı üzerinde durulacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Kâzım Karabekir'in müziğe olan ilgisi ve müzik anlayışını şekillendiren temel unsurların incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, genel tarama (survey) modellerinden olan tekil tarama modelinden yararlanılmıştır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da

örneklem üzerinde yapılan tarama modelleridir. Değişkenlerin tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacı ile yapılan araştırma modellerine tekil tarama modelleri denir. Bu tür yaklaşımda ilgilenilen olay, madde, birey, grup, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye (tanımlanmaya) çalışılır. Bu betimleme, geçmiş ya da şimdiki zamanla sınırlı olabileceği gibi, zamanın bir fonksiyonu olarak gelişimsel de olabilir (Karasar, 1991; Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Muijs, 2004).

Kaptan (1993)'a göre olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan çalışmalar betimsel çalışmalardır. Betimleme çalışmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef almaktadır.

Araştırmanın konusuyla ilgili yazılı kaynaklar incelenmiş; veri toplama aracı olarak kaynakçada belirtilen kitaplar, makaleler ve ilgili internet sitelerine dayalı literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın verileri, literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerin incelenip yorumlanmasıyla sonuçlar bölümüne yansıtılmıştır.

Kâzım Karabekir Paşa'nın Müziğe Olan İlgisi

Kâzım Karabekir Paşa, küçük yaştan itibaren çalışkan, azimli ve meraklı bir kişiliğe sahiptir. Müziğe karşı olan ilgisini hayatının her döneminde görmek mümkündür. Kaleme aldığı günlüklerinden, kitaplarından, bestelerinden de anlaşıldığı üzere yaşamı boyunca müzikle iç içe olduğu görülmektedir. Karabekir Paşa, babasının askeri görevleri nedeniyle birçok şehirde bulunmuş, buralara ait kültürleri öğrenmiştir. Van, Harput ve Mekke şehirlerinde bulunan paşa, oralara ait yerel müzikleri dinlemiş ve öğrenmiştir. Karabekir (1995), kışlalarda ve bayram merasimlerinde mızıkları dinlediğini ve mızıkayı pek sevdiğini söylemiştir. Paşanın mızıkaya olarak kastettiği şeyin orkestra ve bando mızıkaya takımı olduğu düşünülmektedir. Mekke'de bulunduğu sırada Karabekir (1995), yaya olarak sık sık kışlaya gittiğini, mızıkaya dinlediğini akşam evde elleriyle bando şefini taklit ettiğini söylemektedir. Karabekir (1995), birçok yerli türkü öğrendiğini sesinin güzel olduğunu, sık sık anne ve babasının isteği üzerine türküler, gazeller söylediğini ifade etmiştir. Müziğe olan ilgisini ilk olarak türkü söylemesiyle gördüğümüz Kâzım Karabekir Paşa'nın, küçük yaşta abisi Şevki Bey'in kanun dersi alması sebebiyle, kanuna karşı da bir aşinalığını olduğu görülmektedir. Karabekir (1995), el işlerine meraklı olduğundan kendisine bir kanun

yaptığını, kanunun akordunun olmaması ve güzel ses çıkaramaması üzerine evde itirazlar çıktığını ve kanuna olan merakının burada sonlandığını belirtmiştir.

Kâzım Karabekir, okulda arkadaşlarıyla musiki üzerine konuşurken, arkadaşlarından Zeyrek’li İsmail Efendi’nin “(...) sen keman çalmak değil, ondan ses bile çıkaramazsın!” Sözüyle içinde acı bir tesir yaşamış, hemen bir keman alarak nasıl çalındığını öğrenmeye başlamıştır. “Bir tel üzerinden basit türküleri daha ilk gün çaldım. Keman akordunu ve peşrevleri teyzemin çocuğu Hüsnü Bey’den öğreniyordum. O, bir seneden beri muallimden keman öğreniyordu” (Karabekir, 1995, s. 239). Yıllar sonra sınıf arkadaşı Zeyrek’li İsmail Efendi ile İstanbul’da buluşmuşlardır. Kâzım Karabekir o günü şöyle aktarmıştır;

“Meşrutiyetten sonra İstanbul’da bu arkadaşım ile buluştuk. Kanunu alıp bize gelmesini rica ettim. Bir semtte oturduğumuzdan o gün geldi, akordunu yaptı. Dedim ben de kemanla iştirak edeyim mi?. Sahi mi, latife mi dedi. Kemanı getirdim, akordunu yaptım ve beraber nihavent peşrevini çaldık. Hayretlere düştü. Bir taksim dinledi, büsbütün şaşırıldı. Mükemmel çaluyorsun dedi”(Karabekir, 1995: 239) .

Kâzım Karabekir Paşa, “Hayatım” isimli kitabında “Musikiye Merakım” başlığı altında şunları söylemiştir;

“...hafta başları kemanla meşgul olmak hevesim arttı. Alaturka birçok peşrev, saz semaileri ve şarkıları öğrendim. Taksim de yapabiliyorum. Küçükken sesim pek güzeldi. ...yanımda iki samimi arkadaşım vardı. Şarkı okuyorlardı. Benim de iştirakimi rica ettiler ve ben başlayınca onlar sustu. Sesim davudi çıkıyordu. Ricaları üzerine kısa bir satırlık gazel söyledim. ...Mektebe döndükten sonra sınıfta münakaşa oluyordu: Ne ses... Müthiş... Vay canına...”(Karabekir, 1995: 312).

Manastır’da göreve başladığı yıllarda Rum bir muallimden alafanga ve alaturka keman dersleri aldığı ve yine Manastır’da kaldığı evin karşısında zaman zaman Avusturya orkestra takımının programlarını izlediği bilinmektedir. Paşa’nın piyano çaldığına dair kanıtlar da bulunmaktadır. Sarıkamış’ta kurmuş olduğu okulları ziyaret ettiğinde çocuklara piyano çalıp şarkılar öğretmiştir. “Haftada bir gün bir saatimi bunlarla geçirirdim. Bizzat piyanosunu ben çalarak veya hareketlerini yaptırarak okul öğretmenini gibi çalışmaktan çok zevk alıyordum” (Karabekir, 1995: 82).

Karabekir Paşa doğuda birçok okulun açılmasına ön ayak olmuş, okul müfredatını da içinde buldukları coğrafi, fiziki ve sosyal yapı duruma göre tespit etmiştir. O an ihtiyaç duyulan personelin bir an evvel yetiştirilebilmesi için bu doğrultuda düzenlemeler yapıp, eksikliklerin olduğu yönlerde (askeri, tıp, sanayi, el işleri vd.) geliştirmeye çalışmıştır.

Kurulan her okulda bando mızıkayı da eksik etmeyen Karabekir Paşa, bu bağlamda müziğe duyduğu ilgi ve önemi de göstermiştir. Çocukların da müziğe ilgisini gören Karabekir Paşa, maarif vekilliği ile yazışmalarda bulunmuş, müzik derslerinin müfredat programlarına dâhil olmasını istemiştir. “*Beden terbiyesi ve musikiye pek az ehemmiyet verilmiştir. (1.2.3.4.9.10) uncu sınıflara konmamıştır. Hâlbuki beden terbiyesi ve musiki ana mektebinden başlayıp sonuna kadar devam eder*” (Karabekir, 1995: 132). Bu husustaki yazışması aşağıda gösterilmektedir;

“Ankara
11 Nisan 1339 (1923)

*Müdafaa-i Milliye Vekâletine
Musikin terbiye ve ahlak üzerine tesiri müstağni arzıdır. Ortaokul harp okullarında merak ve istidadı olan efendilerden basit birer bando ve orkestra teşkilatının mektepleri üzerinde terbiyevi büyük tesiri olacağını arz eylerim.*

Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir”
(Karabekir, 1995: 134).

Paşa'nın yapmış olduğu teklife şu cevap verilmiştir;

“Bornova
11 Haziran 1339 (1923)

Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir
Paşa Hazretlerine

Tadadlarda ve merasimi askeriye muzıka ile veya muzıkasız olarak kıtaat tarafından terennüm edilecek ve inkılabı, milli ruhu ifade edecek dini ve askeri bir (Hiymen) e ihtiyaç müstağni arzıdır. Bilhassa meşrutiyetin ilanından beri bu maksatla hususi ve resmi olarak tertip edilen ve ettirilen beste ve güfteler payidar olamadı. Bunların hiç birisi faili meçhul “Ey Gaziler...” şarkısının yerini tutamadı. Çünkü milletin ve ordunun ruh ve zevkini okşayamadı. Bu hususta açılan müsabakalar da maksadı temin etmedi. Diğer cihette yine tadadlar ve merasimde dua ve alkış makamında kuvvetle haykırılacak bir kelimeye de ihtiyaç vardır. Bu baddaki mütalaa devletlerinin iş'ar buyurulmasını rica ederim.

Erkânı Harbiye Umumiye Reisi
Müşir Fevzi”
(Karabekir, 1995: 135)

Okulları ziyaret eden devlet adamları ve şehrin önde gelen simalarına her daim hazır olan bando ve mızıkalar eşlik etmektedir. Köstüklü (2001), Erzurum’da açılmış olan sanayi mektebinde müzik ve folklor faaliyetlerinin olduğunu, öğrencilere milli benlik ve millî şuurun oluşturulabilmesi için Türklük bilincini telkin eden marşların ve şarkıların öğretildiğini söylemektedir.

“08 Ocak 1920’de okulun teftişi sırasında öğrenciler teftiş heyetine musiki ve folklor gösterileri yapmıştı. O andaki duygular mahalli bir gazetede şöyle anlatılıyordu: Salona avdet eden heyet, iki talebe tarafından okunan ‘Bayrak’ ve ‘Uyan’ manzumeleri ve musiki tarafından terennüm edilen ‘sancak marşı’ ile müteahsis olmuştur... Biraz sonra musikinin her ruhu bilhassa bir Erzurumlu ruhunu coşturan havaları arasında iki talebe hançer barını oynamış ve yerin buzlu ve kaygan olmasına rağmen vücudun hareket-i raksiyesi falsosuz bir surette devam etmiştir” (Köstüklü, 2001: 117).

Karabekir, sık sık açmış olduğu okulları teftiş etmiştir. 21.01.1920 tarihli teftiş programı incelendiğinde Kâzım Karabekir’in müziğe verdiği önemi burada da görmemiz mümkündür. Sırasıyla Ana Mektebi, Sanayi Gürbüzler Mektebi ve Yetim Yatılı Askeri İlkokulu teftişlerinde şunlara rastlanılmaktadır;

“Hey’eti bir bando mektepte karşılayacak kapı önünde bu minimini yavruların sancak marşı dinlenecek ve bir uda ile açılış töreni yapılacaktır. Bundan sonra Erzurum Sanayi Gürbüzlerine gidilecektir.

...Sanayi Gürbüz Mektebinde;

Misafirler topluca yaya olarak gürbüzler mektebine geldiklerinde hey’eti efendilerden oluşan bir tören birliği ile bando karşılayacaktır. Küçük efendilerden oluşan bandonun ilerleme derecesi görülecektir.

.... Bu esnada Gürbüzler muzİKası muallimi Cemil efendinin yaptığı Erzurum Marşı terennüm edilecektir. Efendiler yaşa nidalarıyla hey’ete arzı teşekkür ve teyşi edeceklerdir. Hey’et buradan yatılı ilkokula gidecektir.

...Yetimler Yatılı ilkokuluna geldiklerinde;

Mektep kapısı önünde misafirler: Dokuzuncu Tümen bandosunda flütçü Saim efendi tarafından yapılan Kuvvayı Milliye Marşı terennüm edilirken karşılanacaktır.

Hey’et dershaneleri terkederek muzikanın marşları arasında yatakhane kısmına teşrif buyuracak efendilerin yemekhane koğuş ve revirini teftiş edeceklerdir. Bu esnada efendiler tarafından şarkı söylenecek Sancak Marşı dinlenecektir. Muzika bunlardan sonra ‘‘Osmancık Yurdu’nu çalacaktır.

Hey'et salona teşrif buyurarak muzıka 'Aras Marşı'nı çalarken beş dakika istirahat buyuracak, bir çay içilecektir.

....Salonda efendiler tarafından 'Türk'ün duygusu'' şarkısı söylenecektir.

Teftiş biterken,

...Kuvvayı Milliye Marşının heyecan veren dalgaları arasına karışan yavrucakların 'Yaşa'' nidaları ile hey'et uğurlanacaktır" (Karabekir, 1995: 24, 25, 26).

Teftişte bulunduğu okulları değerlendiren Karabekir Paşa, müzikle ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir; “*Musiki hususuna dahi ziyade ehemmiyet verilsin. Millî, vatani hissi şarkıları mükemmelen bir ağızdan ve muhtelif perdeden sesler ile iyi bir ahenk verdirerek okumaya ve muzıka ile de söylemeye alıştırmalıdır*” (Karabekir, 1995, s. 31). Karabekir Paşa, Sarıkamış'ta Rusların çekilerek geride bıraktıkları yerlerde okullar müzeler ve kurs yerleri açmıştır. Bununla ilgili şu bilgiyi aktarabiliriz; “*Sarıkamış'ta 'Müzik Mektebi'ne Tiflis'ten her nevi yaylı sazlar da getirttim. Elimize geçmiş kuyruklu piyanolar da vardı. Bu restle bando ve orkestra mükemmelleşti*” (Karabekir, 1995, s. 79). Paşa'nın bando mızıkadaki eksiklikleri tamamlamak için okullara çalgı aleti aldığı da bilinmektedir. “*Müzik için de çocuklar için bir bando sipariş ettim (kirişli çalgıları Sarıkamış'tan getirtebildik)*” (Karabekir, 1995, s. 37). Kırzıoğlu (1991), Paşa'yı şöyle tarif etmektedir; Büyük Türk çocuk terbiyecisi üç yabancı dil bilip en çok eser veren komutan ve güzel sanatlardaki yeteneği ile de örnek, derin kültürlü *Milli Kahraman Paşa*. (41)

“Müziğin küçük çocukların eğitilmesinde önemli bir metot olduğunu bilen Kâzım Karabekir, bu amaçla piyesler yazmış, marşlar bestelemiştir. Kızı Timsal Karabekir Yıldırım Hanımefendi ile yapmış olduğumuz görüşmemizde çocuklara müzik dinletilmesi noktasında babası Kâzım Karabekir'in bir sözünü aktarmıştır. Timsal Hanım, bununla ilgili olarak babam: “*Çocuklarınıza kaliteli müzik dinletin. Hangi müzik olursa olsun kaliteli olsun. Böylelikle çocukta bir musiki zevki gelişir*” demiştir” (Kuzgun, 2020: 338).

2005 yılında Kâzım Karabekir Vakfına bağışlanan İstanbul Erenköy'deki köşkün iki katı, Paşa'nın adı ve anısının yaşatılması düşüncesiyle “*Kâzım Karabekir Müzesi*” olarak kurulmuştur. Müzede Paşa'nın eşine ait piyano da sergilenmektedir. Müzenin internet sayfasındaki kütüphane içeriği incelendiğinde, Paşa'nın müzikle ilgili kitapları, plakları ve notaları görülmektedir;

- “*Albüm von Wien*”
- *Beethoven*

- *Beethoven 9. Senfoni*
- *Chants scolaires et canons avec musique – A. François (Okul Şarkıları ve Müzikli Kanonlar)*
- *Dede Efendi – Rauf Yekta*
- *Figaro'nun Düğünü*
- *Ilgın Folkloru – Fehim Çaylı*
- *Kitaphane-i musikiden tedrisat-ı musikiye – M. Zati*
- *L'âme enfantine: 50 chansons pour les ecoles – Marc Legrand (Çocuk okulları için 50 Şarkı)*
- *La deuxième année de musique solfège et chants – A.Marmontel (Müzik teorisinin ve şarkıların ikinci yılı)*
- *La première année de musique solege et chants – A.Marmontel (Güneş müziğinin ve ilahilerin ilk yılı)*
- *Mes premières chansons – Alexis Noel (İlk Şarkılarım)*
- *Opera Klavuzu” (Kâzım Karabekir Vakfı, 2021).*

Müzik Anlayışı

Paşanın müziğe olan ilgisi ve askerlik mesleği nedeni ile kendisinde farklı bir müzik anlayışı oluşmuştur. Yıllar boyunca askerlik mesleğini yapmasından dolayı müzik anlayışı da içinde bulunduğu ortama göre şekillenmiş, yaptığı çalışmalar ve yazdığı eserlere de bunu yansıtmıştır. “Eserlerinde vatan, millet sevgisini en üst düzeyde tutmuş, çocuklara Türk milletinin büyüklüğü ve birliğin, beraberliğin önemini kavratmaya çalışmıştır” (Yakar, 2007: 13).

“Bir komutanın, hatta bir insanın önceliklerini milli şuur belirler. En öne alacağımız şeyleri, en çok savunacaklarımızı ve en az vazgeçmek isteyeceklerimizi yine milli şuur belirler. Vatan sevgisini de milli şuurdan kaynaklanan bir duygu olarak söyleyebiliriz. İşte Karabekir, Türklük milli şuuruna sahip, en sıkıntılı zamanlarda bile daima bu şuur çerçevesinde hareket etmiş vatansever bir komutandır” (Taşkıran, 1993: 50).

Manastır'da görev yaptığı zamanlarda karşılaştığı bir olayı şöyle değerlendiren Kâzım Karabekir Paşa (1995), elleri kelepçeli Bulgar ve Rumlardan oluşan bir grubun trenden “yaşasın Bulgar milletimiz” diye bağırması üzerine derin düşüncelere dalmış ve “*ibret alınacak bir manzaraydı*” diyerek bunu, milli tesirler yapılarak benliklerinin

uyandırılmış olduğunu düşünmüştür. Tren kayboluncaya kadar bu duyguları yaşayan Kâzım Karabekir, kışlaya döndüğünde şunları düşünmüştür; “zavallı Türk milleti bu varlığı gösterdiği gün sen de hürsün ve artık sen de istikbalden eminsin”. Bu düşüncelerle bir Türk marşı çalınmasını kafasına koyan Kâzım Karabekir, kışlaya geldiğinde ilk işinin birlik ve beraberliğin oluşabilmesi için askerlere bir marş yapılması gerektiğini düşünmüştür “Bu düşüncelerle bir marş yapmak istedim. Fakat güzel bir şey yapamadım. Ömrümde şimdiye kadar dört beş parça şiir yazmıştım. O da kaç yıl önce...” (Karabekir, 1995: 393).

Paşanın nasıl bir müzik anlayışına sahip olduğunu iyice kavrayabilmemiz için bu ilk örneği iyice analiz etmemiz gerekmektedir. Marş ile askerlerin birlik ve beraberliğini tesis etmek, millî benliklerini ortaya çıkarmak istemiştir. Şair Mehmet Emin Bey’in “Ben Bir Türk’üm, dinim cinsim uludur” diye başlayan, Yunan Harbi sıralarında yazdığı türküyü aklına getiren Kâzım Karabekir, bunu alaya öğretmeye başlamıştır.

“Kitapların arasında bu vardı. Notası da var. Çok sevindim. Bir-iki gün alay marşıyla uğraştım. Keman muallimine de geçtim. 15 Nisan Cumartesi günü alayımızın bandosuyla bunu akşam yoklamasından istirahatata geçildiği zaman çaldırdım ve ağızdan da söyledim. Ve her akşam bunun çalınmasını da emrettim. Alayda bando olduğu halde çalmıyorlar ve çalışmıyorlardı. Ben haftalarca bununla uğraştım, iyi bir hale getirdim ve akşam askere çaldırtmaya başladım” (Karabekir, 1995: 394).

Beş mısradan oluşan bu türkünün sözleri şu şekildedir;

“Ben bir Türk’üm dinim, cinsim uludur
Sinem özüm ateş ile doludur
İnsan evladı vatanın kuludur
Türk evladı evde durmaz giderim
Yaradan’ın kitabını kaldırtmam
Osmancığın bayrağını aldirtmam
Düşmanımı vatanıma saldirtmam
Tanrı evi viran olmaz giderim
Bu topraklar ecdadımın ocağı
Evim, köyüm hep bu yerin bucağı
İşte vatan, işte Tanrı kucağı
Tanrım şahid, duracağım sözümde
Milletimin sevgileri özümde
Vatanımdan başka şey yok gözümde
İnsan olan vatanının kuludur
Türk evladı evde durmaz giderim

*Hangi Türktür dinine urgan kement vurdurur
Mescidine çanlı kule kurdurur
Milletimize köle olmaz böyle günde kim durur
Biz Türkleriz Kızılırmak olur böyle taşarız” (Karabekir, 1995: 395).*

Paşanın bu türküyü askerlere öğretilip, bir marş gibi bando mızıkâ ile çaldırması, bununla birlikte antrenmanlar yaptırması; askerlerin birlik, beraberlik ve millî duygularını ön plana çıkarmaya çalıştığını göstermektedir. Kâzım Karabekir bando mızıkânın önemini şu şekilde açıklamıştır;

“İnsan için yemek ve içmek nasıl ihtiyaç ise muzıkâ dinlemek de öyle bir ihtiyaçtır. Yâni yemek, içmek vücudun, muzıkâ dahi ruhun gıdasıdır. Zaten bütün eşya ve bütün hayvanların çıkardığı tabii seda birer ahenktir. İnsanlar da ilk zamanlarında siniye, masaya vurarak davul gibi çalmak, elini veya büktürdüğü bir kâğıdı yahut bir kamışı üfleyerek çalgı gibi çalmak hisleri daha çocuk iken bile herkes de vardır. Bir güzel ses veya bir muzıkâ işitince herkes o tarafa gider ve dinler, gamını dağıtır, yorgunluğunu unuttur. Güzel ses ve latif bir çalgı insana neşe ve ferahlık verir. Bir çobanın kavalı bile ne kadar latiftir. Asker geçerken muzıkâ peşine takılıp yoruluncaya kadar yürümek, küçük büyük herkesin yaptığı tatlı işlerden biridir. Pehlivanlar cambazlar, hünerbazlar, muzıkâ çalarken daha şevkli ve ruhlu olurlar. Muzıkânın ruha olan tesiri dimağın ilim ve irfanına göre değişir. En faydeli hayat terbiye ve ilimle beraber muzıkâ tahsilinin de birlikte gitmesidir. Muzıkâ zihin açar ve insanı her işi yapmaya kabiliyetli kılar. Bunun için vakti hali müsait olanların çocuklarına muzıkâ da tahsil ettirmesi iyi bir şeydir. Mekteplerde muzıkâ dersinin terbiye dâhilinde bulunmasının sebebi de bundandır. Biz hemen her şeyde olduğu gibi muzıkâ da dâhil pek geriyiz. İstanbul müstesna olmak üzere hiçbir yerde askeri bandolardan başka esaslı bir muzıkâ heyetimiz yoktur. En az her vilayet merkezinde güzel bir bando bulunmalı, ayrıca güzel alaturka heyetlerimiz de olmalıdır. Hem kendileri para kazanırlar hem de halkın ruhunu inceltirler, insan da merhamet, rikkat ve şefkat duygularını arttırırlar. Haşin ve çetin adamları yumuşatırlar. Muzikasız memleketler ne kadar sönüktür. Askerlerin bulunduğu yerlerin en büyük bir şerefi de muzikasındandır. Muzıkâ dinlemekte iki mühim nokta vardır. Biri, bir düziye kederli şeyler dinlememektir. Muzıkâdan maksat meyus olmak değil güler yüzlü olmak, kalbinde vatan ve millet için fedakârlık hizmetleri uyandırmaktır. Bir masa etrafında, ahli

oflu kafaları tütsülemekle mızıka dinlenmiş olmaz. Latif bahçelerde ve kırlarda, havası duman ve fena kokularla ifsat edilmeyen yerlerde ince saz, alaturka dinlemek çok latiftir ve ciddin ruhu okşar. Bando veya orkestra yani çok ses çıkaran aletlerle de alafranga havalarda her şeyi tasvir ziyade olduğundan insana neşe ve can verir. Gerçi ilk defalarda alafranga havalar pek hoş gitmese de dinledikçe yavaş yavaş latif gelir. Zaten bizim de bu kabil güzel marşlarımız ve bazı havalarımız vardır. Müzika dinlemekte ikinci mühim nokta da: gözlerin çalınan havaya ait manzaraları seyretmesidir. İnsan ruhu daha ziyade lezzet duyar. Mesela milli oyunların bile yalnız muzikasını dinlemek başka aynı zamanda oyununu seyretmek başkadır. Hayata ait vakaları da böyle muzika ile birlikte gösteren yerlere Opera diyorlar. Buralarda hem mızıka dinleniyor, hem çalınan şey ise mükemmelen seyrediliyor. Ne olursa olsun mızıkasız hayat ruhsuzdur. Çünkü mızıka ruhun gıdasıdır” (Karabekir, 1990: 354).

Kâzım Karabekir Paşa'nın müzik anlayışı artık yerli yerine oturmuş, hatları belli olmuş; bundan sonra yapacağı bütün işlerde müziğin gücünü bir silah gibi kullanmıştır. Müziği kullanarak vermek istediği mesajı Türklük bilinci ile harmanlayıp, öz değerlerinin bilincinde, kendisine güvenmeyi bilen, vatan ve millet sevgisini yüreğinde taşıyan, kendinden emin bireyler yetiştirmek amacıyla karşısındaki kitleye sunmayı hedeflemiştir. Yıllar sonra Doğu Cephesi'nde görev yaptığı sıralarda özellikle çocukların eğitimi üzerine yaptığı çalışmalarda bu anlayışı daha da kuvvetlendirerek birçok eser ortaya koymuş olduğu görülmektedir. “Karabekir Paşa'nın uygulamalı eğitim konusunda İsmail Hakkı Baltacıoğlu ile millî ve manevi değerlerin çocuklara benimsetilmesinin gerekliliği konusunda ise Ziya Gökalp ile müşterek fikirleri paylaştığı düşünülür” (Yakar, 2007: 13).

Doğu Cephesi'nde Erzurum, Sarıkamış, Kars bölgelerinde okullar açmış ve bu okullarda müzik derslerine önem vermiştir. Hemen hemen her okula bir bando mızıka takımı kurmuş ve müzikal etkinlikler yapmıştır.

“Çocuklarımızın müzikteki istidadları Sarıkamış'a nakilden sonra daha çok gelişti ve kırıltılı çalgılarda da hayli ilerlediler.14 Nisan'da yani teşkilllerinden beş hafta sonra çocuklar bandosu ilk havasını çalarken bu yavrucukların ölüme mahkum halleri ile bugünkü varlıklarını göz önüne alarak hepimizin gözleri sevinç yaşlarıyla doldu ve çocuklar defalarca alkışlandı” (Karabekir, 1995: 42-43).

Paşanın yapmış olduğu faaliyetlerin önemine değinen İsmet Paşa, şu sözleri kaleme almıştır;

“Kardeşim, senin mekteplerin ve senin şehit evlatlarının menakibini (menkıbelerini) işiterek müfterih ve mağrur oluyorum. Fotoğraflar işittiklerimden daha iyi ve fevkalade şeyler yaptığını gösteriyor. İçimizde senden daha müspet ve daha kalıcı ve ebedî iş yapanımız var mıdır? Gürbüz, akıllı ve tahsilli çocuklar atımız (geleceğimiz) için bir mesnet olacaklar...” (Karabekir, 1951: 154).

Bu sözlerle gelecek neslin şekillenmesinde Karabekir Paşa'nın çok önemli bir rolünün olduğu görülmektedir.

“Karabekir Paşa, tiyatronun da halkı her konuda bilinçlendirmek için önemli bir araç olacağını düşünmektedir. Kendisi çocuklar için piyesler hazırlamış, etkilerini gözlemlemiştir. Doğu Cephesi'nde görevde bulunduğu sürede “İbret Yeri” adını verdiği tiyatro yerleri hazırlamıştır” (Çoker, 2019). Çocuklarla yaptığı etkinlikleri “İbret” adını verdiği alanlarda sergilemiştir. Paşa'nın İbret sözcüğünü seçmesi de bir o kadar manidardır.

“Karabekir'e göre, “ibret” bir tür “tiyatro” anlamına gelmektedir. Fakat Karabekir “tiyatro” kelimesini kullanmamıştır. Çünkü O'na göre, kendi zamanında “tiyatro” adı çok çirkin sahneler ile halkta bir tikslenme hâsıl ediyordu. İstiklal Harbi gibi mukaddes ve pek nazik bir zamanda tiyatro adı ile iş yapmağı hoş görülmecekti”(Köstüklü, 2001: 177).

Şarkılı İbret Eseri

Paşanın müzik anlayışını daha ayrıntılı görebilmemiz için *Şarkılı İbret* adını verdiği eserini incelememiz yerinde olacaktır. Müzikal unsurların barındığı bu eserde kendisinin bestelediği ve güftelediği, çocuklara yönelik drama ve müziğin de iç içe olduğu toplamda dokuz oyun mevcuttur. 59 sayfadan oluşan bu eserin ilk baskısı 1922 yılında Trabzon'da, ikinci baskısı ise 1924 yılında İstanbul'da basılmıştır. Karabekir (1924).

“İstiklal muharebemiz esnasında şarktaki vazifesini bitiren ordumun kım-ı küllisi garp cephesine nakilden sonra istirahat zamanlarımdan daha çok tasarruf edebildim ve mekteplerle daha çok meşgul olabildim. Çocuklarımızın ruh, dimağ ve vücularını bir arada terbiye etmek ihtiyacını yakından görerek ilk gençliğimin şiir ve musiki vadisinde hayatına kazandırdığı basit malumatla birkaç “oyun” yazdım. Memleketin sevgili evlatlarına hediye ettim” (1).

Dediği bu eserde, Paşa'nın müziğe olan ilgisini, müzik anlayışını, notalarını ve güftelerini görmemiz mümkündür. *Şarkılı İbret* içerik olarak marş formunda yazılmış olan oyunlardan oluşmaktadır. Bu oyunların

yedisi şarkılı ikisi ise şarkısızdır.

“Eserdeki 9 oyundan 3’ü 10-11 yaşlarındaki çocuklara mahsus şarkılı oyunlardır. Bunlar “Küçük Süvariler Marşı”, “Çember Yarışı” ve “Birlik Kuvvettir” şeklindedir. Diğerleri ise Paşa’nın ifadesiyle “Her yaştaki efendilerin iştirak edebileceği şarkılı oyunlar” şeklindedir. Bunlar sırasıyla “Türk Yılmaz”, “Sanayi”, “Gemici (İstiklal Marşı Beraber)”, “Tayyareci”, “Coğrafya”, “Makine ve Mikrop” oyunlarıdır. Paşa, kitap boyunca önce marşlara yer vermiş daha sonra ise marşın temsili usulünü anlatmıştır” (Arıcı & Günaydın, 2020: 1509).

Bu beste ve güftelerin içeriğine bakıldığında Karabekir’in müziği kullanarak neler yapmak istediğini ve bununla birlikte müzik anlayışını da daha net görebiliriz. “Karabekir, Millî Mücadelenin heyecanlı günlerinde millî duyguyu canlandıran marşlar da yazmıştır. Bunlar: *Türk Yılmaz* ve *İstiklal Marşı*’dır. Marşlardaki kuvvetli fikirlerde ve bestelerinin ahenk ve heyecanında, halkın ve çocukların ruhlarına millî benliği nakşedecek yüksek kıymetler vardır”(Köstüklü, 2001: 117).

Karabekir Paşa, bu milletin evlatlarına bir sorumluluk yüklemek istemiştir. Askeri, siyasi ve eğitim yönüyle bunu defalarca göstermiş olsa da en güzel şekilde anlatabildiği taraf müzikle harmanladıkları olmuştur. Eserler o kadar güçlü ve etkili olmuştur ki, Sanayi oyununu izleyen Mustafa Kemal Atatürk, oyunun içeriğinden etkilenip şöyle bir yorumda bulunmuştur. “4 Kasım günü Türk Ocağı’nda Karabekir’in söz ve müziğini yaptığı Sanayi adlı oyunu izler ve oyundan sonra Karabekir’e “*Bolşevikler bu kadar güzel ve tesirli bir oyun yapıp da esas mesleklerini, propagandayı yapamıyorlar*” (Mumcu, 1993: 64). Şarkılı İbret eserinde Karabekir Paşa ile tamamıyla bütünleşen, onu en güzel ifade eden eserin *Türk Yılmaz Marşı* olduğu görülmektedir.

Türk Yılmaz Marşı, sol majör tonunda, marş formunda yazılmış bir eserdir. 2/4’lük ritim kalıbında bulunan eser 16 ölçüden oluşmaktadır. Her ne kadar prozodi hatalarının olduğu görülse de buradaki amaç, verilecek olan mesajın hızlı bir şekilde akıllarda yer etmesi ve hem söyleyen hem de dinleyenlere tesir etmesidir. Bundan dolayı eser, sözleri ele alındığında Karabekir’in bu marşla ne gibi mesajlar vermeye çalıştığını ve müzik anlayışını daha yakından görmemize olanak sağlamaktadır.

Türk Yılmaz Marşı

*Cihan harbi yangınından bağırtı yanık vatana
Türk’ü boğmak maksadıyla girdi düşman askeri
Kan ve yangın başlamıştır, ırz ve namus kalmıyor
Tehlikeye düştü vatan yas içinde her yeri
Kahraman halk! Kalk silahlan! Ahd ü peyman Tanrı’ya*

Vur ve haykır! Türklük ölmez, Türk de yılmaz ileri

*Çelik gibi kollu, tunçtan ayaklı
Türk hiç yılar mı? Türk hiç yılar mı?
Türk yılmaz, Türk yılmaz!
Cihan yıkılsa Türk yılmaz!*

*Göğsü imanlı, temiz vicdanlı
Türk hiç yılar mı? Türk hiç yılar mı?
Türk yılmaz, Türk yılmaz!
Cihan yıkılsa Türk yılmaz!*

*Düşmana salsa, tek bile kalsa
Türk hiç yılar mı? Türk hiç yılar mı?
Türk yılmaz, Türk yılmaz!
Cihan yıkılsa Türk yılmaz!*

Marşta, vatanın içinde bulunduğu durumdan bahseden Karabekir Paşa, düşmanın yurt içine girdiğini, bu duruma bir an evvel engel olmanın, tedbir almanın elzem olduğundan bahsetmiştir. Halk olarak direnişin gerektiğini, tek vücut olup düşmana karşı durmanın vakti geldiğini anlatmaya çalışmış; Türk'ün gücünden, azminden bahsederek, ne olursa olsun mücadele etmekten başka çare olmadığını anlatmıştır. “*Karabekir, milli mücadelenin heyecanlı günlerinde milli duyguyu canlandıran marşlar da yazmıştır. Bunlar: Türk Yılmaz ve İstiklal Marşı'dır. Marşlardaki kuvvetli fikirlerde ve bestesinin ahenk ve heyecanında, halkın ve çocukların ruhlarına milli benliği nakşedecek yüksek kıymetler vardır*” (Köstüklü, 2001: 117).

Çocukların söylemiş olduğu *Türk Yılmaz Marşı*'ni dinleyen insanların üzerlerinde bıraktıkları tesiri incelersek şu sonuçlara ulaşabiliriz;

Şehit Yavrularına başlıklı yazıyı kaleme alan Raif Necdet, *Türk Yılmaz Marşı* için şunları yazmıştır;

“Türk Yılmaz” şarkısını inşad ederlerken mevzuu irsi tehassüsler dolu ruhlarının bütün şefkatile kavradıklarını ifşa eden öyle zarif ve güzel ses, tavır ve ahenk dalgalanmaları hissediliyordu ki büyük bir aşkın içkisiyle ruh mest oluyordu... Celadete ziya, intikama zekâ ve sevda akıtıyorlardı... En sert ve ahaşın bir maddeye munis bir yumuşaklık, en halim ve şefkatli bir manzaraya vakur bir kahramanlık ifadesi vermeyi küçük san'atkarlar ne iyi biliyorlardı” (Karabekir, 1995: 295).

Kâzım Karabekir Paşa'nın Yavruları başlıklı yazıyı Haziran

1923'te kaleme alan Fikret Bey şunları yazmıştır;

“Çocuklar terbiye usulü (Ruh, fikir ve beden in aynı zamanda terbiyesi) esasına göredir. Resimde görülen (Türk Yılmaz) marşının beste, güfte ve hareketleri Kâzım Karabekir tarafından bu esas ile tertip olunmuştur. Çocuklar marşı söylerken piyano, keman veya bando da onlara iştirak eder ve aynı zamanda muhtelif kol bacak hareketleriyle marşın ahengine ve mevzuuna uyacak tarzda idman yaparlar. (Türk yılmaz)daki kuvvetli fikirlerde ve bestenin ahenk ve heyecanında bu masum ruhlara milli benliği sindirecek ve ruhlarını azim ve irade kudretile besleyecek yüksek bir kıymet vardır”(Karabekir, 1995: 299, 300).

İstikbalin Müjdecileri başlıklı yazısıyla Mustafa Ulaş şunları yazmıştır;

“İşte programın en canlı ve en kuvvetli noktası... Bu marş şark fatihinin en kudretli, en yüksek bir eseridir. Ben şimdiye kadar, bu kadar kuvvetli, bu kadar canlı bir güfte görmedim. Her kelimesi tunçtan bir heykel gibi azametli olan her hecesi insanın tüylerini ürperten bu marşı, çocuklar o kadar güzel söylüyorlar o kadar canlı temsil ediyorlar ki... İnsan karşısında kahramanlığın, azmin, şecaatin ilahlarını görüyor gibi oluyor... Çocuklar bu marşın kelimelerini öyle kuvvetle ifade ediyorlar, öyle candan söylüyorlar ki... Ben bu marştan daha fazla insana azim ve benlik telkin eden bir şiir bulamıyorum.

Çelik gibi kollu, tunçtan ayaklı

Türk hiç yılar mı, Türk hiç yılar mı?

Türk yılmaz, Türk yılmaz

Cihan yıkılsa Türk yılmaz.

Bilmem ki bir marş için herhangi bir lisandan bunlardan daha kuvvetli kelimeler seçilebilir mi? “Türk yılmaz” marşı her Türk’ün her Türk çocuğunun ezberlemesi, bellemesi, söylemesi icabeden bir marştır. Her Türk mektebi, bu marşı mutlaka öğrenmeli ve sık sık terennüm etmelidir. Türk benliğini, Türk kudretini Türk azmini çocuklara telkin edecek bundan daha mükemmel bir marş olamaz” (Karabekir, 1995: 334, 335).

Şarkılı İbret eserinde yer alan oyunların hem oynayan hem de izleyen kişilere belirli mesajlar verdiği görülmektedir. Bu mesajların ortak özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Oyunlarda vatan sevgisi ve Türk Milleti’nin büyüklüğü vurgulanmaktadır.

2. Oyunlarda çocuklar farklı meslek gruplarını temsil ederek bu meslekleri tanıma fırsatına kavuşmaktadır.

3. Oyunlar, hem oynayan / izleyen çocuklara hem de izleyen

yetişkinlere mesaj verme amacı gütmektedir.

4. Oyunlarda çocuklara çalışmanın önemi, tembelliğin zararları, beden eğitimi ve sporun faydaları, sanayi ve makinenin ülke ekonomisine olan katkıları kavratılmak istenmiştir. Bu mesajlar, aynı zamanda eğitim seviyesi düşük olan yetişkin izleyiciler için de önem taşımaktadır.

5. Gelecekte yüklenecekleri sorumluluk ve roller çocuklara bu oyunlar aracılığıyla sezdirilmeye çalışılmıştır.

6. Oyunlar görsellik içerdiği ve rol almayı gerektirdiği için çocukların öğrenmelerini ve hatırlamalarını kolaylaştırmaktadır.

7. Kâzım Karabekir Paşa, çocuklara doğrudan bilgi verici eserler yazmak yerine onların kendilerinin görüp öğrenmelerine dayalı bir anlayışa sahiptir” (Arıcı & Günaydın, 2020: 1516).

Bir öneri olarak, *Şarkılı İbret* eserinin içindeki oyunlar, günümüzde ilkokul ve ortaokullarda, sınıf öğretmeni veya müzik öğretmenleri tarafından öğretilip tekrar yaşatılabilir. Bunun hem Kâzım Karabekir Paşa'nın isminin çocuklar tarafından bilinmesi, tanınması için hem de Türklük bilinci ve mili şuurlarına tesiri için önemli olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ

Kâzım Karabekir Paşa'nın müzik anlayışı çocukluğundan başlayarak gelişip değişmeye, değiştikçe daha sağlam bir düşünce yapısına bürünmüştür. Düşünce yapısıyla ilgili; dönemin toplumbilimcisi, yazar ve şairi olan Ziya Gökalp ile aynı hisleri paylaştığı görülmektedir. Ziya Gökalp Türkçülük akımının en büyük temsilcisiydi. Karabekir Paşa'nın müzik anlayışını en çok etkileyen faktör; yapmış olduğu eserlerin güftelerinde yoğun olarak karşımıza çıkmakta olan Türkçülük, millî şuur ve millî benlik ifadeleridir. İnandığı ve değer verdiği ülküsüne göre şekil alan bu anlayış, yapmış olduğu her faaliyette göze çarpmaktadır. Arkadaşının keman çalma konusunda sarf ettiği sözler karşısında büyük bir azim ve kısa sürede keman çalmaya başlaması onun güçlü iradesinin ve inanmışlığının bir göstergesidir. Bu inanmışlık, içinde bulunduğu şartları çok iyi okuyarak gelecek neslin, ilerleyen zamanlarda ülkeye ne gibi tesirler edeceğini görmesini sağlamış ve bunun için şartları zorlayıp zamanının ötesinde işler yapmasına vesile olmuştur. Manastır'da göreve başladığı zaman, komutan ve askerlerin birbirlerinden kopmuş olduğunu görmüş, askerler arasında birliğin bozulduğunu, ayrılmaların

başladığını tespit etmiştir. Bunun üzerine derhal birlikteliği yakalamak, tek vücut olup asıl amaca yönelmek için bando mızıkayı devreye soktuğu görülmektedir. Bununla birlikte müzikle askerlerin hissiyatlarını en üst seviyede tutmayı başarmış, Türklük ve milli şuuru ön planda tutmuştur. Paşanın bu yaklaşımı Platon'un *Devlet* adlı eserindeki "Müzik eğitimi her şeyden daha güçlü bir araçtır" sözünü akıllara getirmektedir. Marş formunda yazdığı *Şarkılı İbret* eserinde çocukların iyi ve kötüyü, doğru ve yanlış, vatanına ve milletine sadakati, Türklük bilinciyle yoğrulmasını amaçlamış olduğu görülmektedir.

Paşa'nın adına kurulan vakfın internet sitesinde gösterilen kitapları incelediğimizde, müzikle ilgili kitapların, plakların ve notaların olduğu görülmektedir. Batı müziği ve Türk müziği eserlerini dinlediği ve yine batının çocuk şarkıları eserlerini takip ettiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda yaptığı eserlerde marş formunu kullanarak, içeriğini Türklük bilinci ile harmanlayıp; öz değerlerinin bilincinde, kendisine güvenmeyi bilen, vatan ve millet sevgisini yüreğinde taşıyan, kendinden emin bireyler yetiştirmek amacıyla, güftelerini bu anlayış üzerinden yazmış olduğu görülmektedir.

Karabekir Paşa'nın müzik anlayışı bu bağlamda yerli yerine oturmuş, başta Türklük gayesini ön plana çıkarmış ve gelecek neslin yetişmesinde bu anlayışın vatan ve millet sevdalısı, millî benliklerinin farkında olan bireyleri hedeflediği görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Arıcı, A. F., & Günaydın, Y. (2020). Milli Kimliğin İnşasında Bir Model Olarak Kâzım Karabekir'in Çocuk Oyunları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*(9/4), 1503-1518.
- Çoker, G. C. (2019, Eylül 8). *Akademik Tarih*. Mart 5, 2021 tarihinde <https://www.akademiktarihtr.com/>:
<https://www.akademiktarihtr.com/kazimkarabekir/> adresinden alındı
- Karabekir, K. (1924). *Şarkılı İbret*, İstanbul: Bahriye Matbaası
- Karabekir, K. (1951). *İstiklal Harbimizin Esasları*. Sinan Matbaası Neşriyat Evi.
- Karabekir, K. (1990). *Çocuk Davamız, Öğütlerim*. İstanbul: Anadolu Matbaacılık.

- Karabekir, K. (1995). *Çocuk Davamız* (Cilt 1). (F. Özerengin, Dü.) İstanbul: Emre Yayınları.
- Karabekir, K. (1995). *Çocuk Davamız* (Cilt 2). (F. Özerengin, Dü.) İstanbul: Emre Yayınları.
- Karabekir, K. (1995). *Hayatım*. (F. Özerengin, Dü.) İstanbul: Emre Yayınları.
- Kazım Karabekir Vakfı*. (2005, Ekim 1). Şubat 9, 2021 tarihinde Kazım Karabekir Vakfı: <https://www.kazimkarabekirvakfi.org.tr/> adresinden alındı
- Keser, D. (2020, Haziran 29). Kazım Karabekir Paşa'nın Yetim Çocukları Himayesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 15-37.
- Kinross, L. (2020). *Atatürk: Bir Milletın Yeniden Doğuşu* (34 b.). (N. Sander, Çev.) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi ve Ticaret Aş.
- Kırzıoğlu, F. (1991). *Kâzım Karabekir*. Kùltür Bakanlığı Yayınları. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Köstüklü, N. (2001). *Kazım Karabekir ve Eğitim*. Konya: Çizgi Kitapevi Yayınları.
- Kuzgun, M. (2020). Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir'in Çocuk Terbiyesi ve Eđitime Yönelik Görüşleri: Sarıkamış Ana Mektebi Örneği. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(10/19) 327-340. DOI: 10.29029/busbed.643031
- Mumcu, U. (1993). *Kazım Karabekir Anlatıyor*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Ortaylı, İ. (2018). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*. İstanbul: Kronik Yayıncılık.
- Özdemir, A. U. (2019). Kazım Karabekir'in Muhafetele Geçiş Ve Bu Süreçte Devlet Tarafından İzlenmesi. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*(30), 135-167.
- Taşkıran, C. (1993). *Kazım Karabekir Paşa Askeri Hayatı ve Komutanlığı*. Ankara Genelkurmay Basımevi
- Yakar, Y. M. (2007). Kâzım Karabekir'in Çocuk Edebiyatındaki Yeri Ve Şarkılı İbret Eseri Üzerine Bir İnceleme. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Esntitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.